

ВІДГУК

офіційного опонента – доктора юридичних наук, доцента
Манжули Андрія Анатолійовича – на дисертацію Ртищевой Тетяни
Олександрівни на тему «Адміністративно-правовий статус
помічника-консультанта народного депутата України», подану на
здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук зі спеціальності
12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право;
інформаційне право

І. Актуальність теми дисертаційного дослідження

Принцип розподілу влад на законодавчу, виконавчу й судову гілки, за якого кожна з них виконує окремі функції, не намагаючись негативно втручатися у справи одна одної, є загально визнаним і безальтернативним основним політичним і правовим правилом функціонування сучасного суспільства. У цій органічній тріаді невід'ємне місце належить законодавчій гілці владі.

Згідно з Конституцією України єдиним органом законодавчої влади в Україні є парламент – Верховна Рада України. До компетенції народних депутатів України належить право ухвалювати закони та ще 36 конституційних повноважень. Тим самим, навантаження на українських парламентаріїв є значним. Виходячи з цього, логічним є те, що народні депутати України мають помічників-консультантів. Завдяки цьому народні обранці розширюють свій позитивний вплив на суспільні відносини з метою розроблення нових ефективних законопроектів, здійснення прийому і оброблення депутатських звернень, через них встановлюються професійні контакти з десятками суб'єктів публічної адміністрації з метою відновлення порушених прав, свобод та законних інтересів фізичних і юридичних осіб.

Таким чином, діяльність помічників-консультантів народних депутатів України відзначається прогресивним характером і безпосередньо чи

опосередковано спрямована на забезпечення прав і свобод людини і громадянина.

Однак, як показують результати соціологічних досліджень стосовно ставлення громадян України до суспільних інститутів, ступінь довіри населення до Верховної Ради України складає лише 14%, що корелюється із результатами власного соціологічного опитування. Так, тільки 21% респондентів позитивно оцінюють діяльність народних депутатів України останнього скликання. Проте більшість опитаних визнає необхідність народним обранцям вищого представницького законодавчого органу України мати помічників-консультантів (65%), однак вони вважають, що їх кількість має бути зменшена.

Крім того, існують певні недоліки в законодавчому забезпеченні адміністративної діяльності помічників-консультантів народних депутатів України, зокрема, законодавчо не прописаний обов'язок пріоритету законодавчої діяльності у їх професійній діяльності, при їх підборі не використовуються засади конкурентного відбору, інститут недоторканості і незалежності народного депутата України не прив'язаний до адміністративних прав його помічників-консультантів.

Таким чином, дисертаційне дослідження Ртищевої Т.О. є актуальним і своєчасним та позитивно вплине на визначення адміністративно-правового статусу помічника-консультанта народного депутата України, на процес розбудови демократичного, безпечного та європейського суспільства в нашій державі.

II. Ступінь обґрунтованості положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Дисертаційне дослідження Ртищевої Т.О. є завершеним, самостійним та ґрунтовним. Основні положення та результати дисертації відображено у: 7 наукових статях, з них дві опубліковано в іноземних наукових виданнях, трьох – тезах доповідей на науково-практичних конференціях.

Структура дисертації є чіткою та послідовною, зокрема робота складається із вступу, трьох розділів, що містять 8 підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

У ході дослідження дисертанткою використовувалися загальнофілософські, загальнонаукові, логічні та спеціально-юридичні методи наукового пізнання, за допомогою яких автором виявлено юридичну природу аналізованих явищ.

Беззаперечно, перевагою дисертаційної роботи є список використаних джерел, який містить наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених, значну нормативно-правову базу та вагому кількість зарубіжних джерел.

Аналіз змісту роботи свідчить про самостійну, завершену, аргументовану, комплексну роботу і дозволяє констатувати високий науково-теоретичний та прикладний рівень дослідження.

III. Достовірність та наукова новизна одержаних результатів

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що дисертація є першим комплексним дослідженням адміністративно-правового статусу помічника-консультанта народного депутата України. У результаті здійсненого аналізу вироблено відповідну теорію, сформульовано низку наукових положень і висновків, запропонованих особисто здобувачем.

На підставі глибокого аналізу дисертантом уперше розкрита юридична природа адміністративно-правового статусу помічника-консультанта народного депутата України, зокрема визначено, що йому властиві природно-правові й законодавчі ознаки посадової особи патронатної служби законодавчої гілки влади, разом із депутатом вони складають єдиний елементарний правовий компонент законодавчої гілки державної влади.

Автором удосконалено законодавство у сфері адміністративно-правового статусу помічника-консультанта народного депутата України стосовно уточнення категорійного апарату, доповнення, що основними обов'язками помічників-консультантів є розробка та лобіювання прийняття

проектів законів України і надання відповідних адміністративних послуг виборцям, а також закріплення права помічника-консультанта народного депутата України щодо звільнення від юридичної відповідальності за відмову давати показання на «свого» народного депутата України.

Дисертантом визначено, що з погляду психології права помічник-консультант народного депутата України є сподвижником народного депутата України, який підібраний за всіма канонами, що відповідають посадовій особі патронатної служби. Він допомагає депутату в його професійній діяльності, здійснюючи як допоміжну, забезпечувальну діяльність, так і надаючи високопрофесійні консультації. Його адміністративно-правовий статус полягає у сукупності його основних (адміністративних прав і обов'язків) і додаткових (порядку і підстав виникнення адміністративної правосуб'єктності та адміністративної відповідальності) юридичних елементів.

Заслуговує уваги позиція дисертанта щодо порядку та підстав виникнення адміністративно-правового статусу помічника-консультанта народного депутата України полягають у їх патронатній сутності, підставах та процесуальних особливостях персонального підбору і призначення помічників-консультантів народними депутатами України, що дає можливість здійснювати спеціалізацію їх діяльності з відповідним відбором як фахівців в окремій галузі, так і спеціалістів універсального фаху. Первинне місце належить поміщикам-консультантам, що здійснюють весь комплекс законотворчої роботи (експертам у сфері оподаткування, охорони здоров'я, освіти, екології, фахівців-юристів, що готують проекти законів, здійснюють лобіювання законопроектів та допомагають здійснювати прийом виборців).

Також отримали подальшого розвитку наукові положення автора щодо компаративістичної характеристики адміністративно-правового статусу помічників-консультантів народних депутатів у розвинутих демократичних країнах (Великобританія, Канада, країни-члени ЄС), що вказують на

сукупність спільних і відмінних рис у цій сфері, запропоновано привести вітчизняні норми адміністративного права до стандартів зарубіжних країн.

Усе вищевикладене дозволяє стверджувати про наукову новизну дисертації Ртищевої Т.О., яка сформулювала в своїй роботі низку конкретних пропозицій і висновків, спрямованих на забезпечення врегулювання правовідносин у сфері адміністративно-правового статусу помічника-консультанта народного депутата України.

IV. Наукова і практична цінність дисертації

Основні положення та висновки дисертації є об'єктивно обґрунтованими, повними та логічними. Заслуговує уваги положення здобувача, що основною функцією народного депутата України є ухвалення законів, які б задовольняли інтереси народу України, забезпечували безпеку, право на життя і здоров'я, честь, гідність, недоторканність, на заняття бізнесом і достойну найману працю, а також на освіту та соціальне забезпечення для непрацюючих громадян. При цьому доводиться, що народні обранці не завжди самостійно розробляють проекти законів, а, як правило, користуються професійною допомогою помічників-консультантів. Саме в цьому і полягає первинний взаємозв'язок народного депутата України і його помічника-консультанта, зокрема розроблення в тандемі й подання до відповідного комітету Верховної ради України законопроекту, який би покращував життя громадян України (с. 73).

Особливо повно та детально дисертантом розкритий Розділ 3 «Удосконалення адміністративно-правового статусу помічника народного депутата в Україні», що складається з двох підрозділів, в яких узагальнений ефективний досвід визначення адміністративно-правового статусу помічника-консультанта в зарубіжних країнах та удосконалено законодавство в аналізованій сфері.

Особливої уваги заслуговує положення автора, щодо адміністративно-правового статусу акредитованого помічника «Євродепутата» – це система

правових, політично-світоглядних, освітніх і ділових якостей громадянина однієї з країн-учасниць ЄС, який є прихильником певного політичного напрямку, дібраний особисто «Євродепутатом» за конкурсом і який допомагає депутатові на центральному (у парламенті) і регіональному рівнях (в округах) виконувати покладені на того обов'язки (правотворчого, публічно-комунікативного, організаційного, адміністративного, фінансового та забезпечувального характеру).

Таким чином, всі наукові завдання, поставлені перед автором дисертаційного дослідження у ході роботи були виконані, а його висновки свідчать про вагомість та науково-практичну цінність дисертаційної роботи.

V. Практичне значення одержаних результатів

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що вони можуть бути використані у науково-дослідній сфері, правозастосовній діяльності, правотворчій, а також в навчальному процесі.

Зокрема, у науково-дослідній сфері для подальшої наукової розробки проблем адміністративно-правового статусу помічника-консультанта народного депутата України (акт впровадження Науково-дослідного інституту публічного права); правотворчості – щодо вдосконалення чинного законодавства стосовно адміністративно-правового статусу помічника-консультанта народного депутата України (акт впровадження Комітету з питань Регламенту та організації роботи Верховної України; додаток Є до дисертації); навчальному процесі матеріали дисертації використовуються під час під час розроблення та викладання навчальних дисциплін «Актуальні проблеми теорії адміністративного права» та «Актуальні проблеми адміністративної відповідальності» (акт впровадження Науково-дослідного інституту публічного права); правозастосовній діяльності – щодо підвищення ефективності діяльності помічника-консультанта народного депутата України та попередження ним корупційних діянь.

Тобто, дисертант здійснила глибоке та ґрунтовне дослідження, положення якого вже використовуються у наукових та практичних сферах суспільства, про що свідчать відповідні акти впровадження.

Разом з тим, дисертація не позбавлена певних недоліків та суперечливих положень, які потребують додаткових пояснень та уточнень:

1. На С. 130 дисертації стверджується, що: «первинним має бути право щодо забезпечення недоторканності народного депутата через розповсюдження на помічників-консультантів права звільнення від юридичної відповідальності за відмову давати покази на «свого» народного депутата». Однак це протирічить положенням Конституції України.

2. На С. 136 дисертаційного дослідження автор розглядає аспекти адміністративної відповідальності аналізованої проблематики та відносить її до додаткових елементів адміністративно-правового статусу. Хотілося б з'ясувати чому автор не розглядає її в сукупності зі всіма елементами.

3. У висновках до 3 підрозділу дисертант вказує на те, що добір помічників-консультантів має здійснюватися народним депутатом України за конкурсом, підстави і порядок якого розробляються ним особисто (С. 172). Однак прикладу для застосування даного положення у вказаному підрозділі не зустрічається.

Вищенаведені зауваження, які в певній мірі носять характер побажань, не впливають на загальну позитивну оцінку якості виконаної дисертантом роботи. Теоретичні результати й наукові положення, які містяться в цій дисертації, характеризуються єдністю змісту і свідчать про особистий вклад автора в юридичну науку. Вдалиий і логічно поєднаний вибір у дослідженні питань, їх актуальність, розумне співвідношення теоретичних міркувань та прикладів з практики, чіткість викладу матеріалу, аргументованість наукових висновків і узагальнень свідчать про значний науковий рівень проведеного дослідження та його практичне значення.

ВИСНОВОК

Дисертаційна робота є самостійною, завершеною та своєчасною науковою працею, яка розкриває новий напрям в науці та відповідає встановленим вимогам МОН України.

Актуальність обраної теми дисертації, ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, новизна та повнота викладу в опублікованих працях повністю відповідають вимогам до кандидатських дисертацій.

Таким чином, дисертаційна робота на тему «Адміністративно-правовий статус помічника-консультанта народного депутата України», представлена на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук, відповідає вимогам пунктів 10, 11, 12, 13 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24 липня 2013 року, а її автор – Ртищева Тетяна Олександрівна – заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Офіційний опонент:

професор кафедри галузевого права

та правоохоронної діяльності,

Центральноукраїнського державного

педагогічного університету

імені Володимира Винниченка,

доктор юридичних наук, доцент

Затверджую

Манжула

А. А. Манжула

ректор ЦДПУ

Семенюк

